

Խ. ԱՐՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ
УЧЕНЫЕ ЗАПИСКИ АРМЯНСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА ИМ. Х. АБОВЯНА

Հումանիտար գիտություններ № 1-2 (26-27) 2016 Гуманитарные науки

ՀՏԴ 37.016 : 911 : 004

ՍԱՀԱՑՈՒՑԱԴՐՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԶԱՅԻՆ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄՆԵՐԻ ԿԻՐԱՌՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԴԱՄԱՎԱՆԴՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑՈՒՄ
Գ.Մ. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ, Ա.Ա. ԱԶԱՍՕՂԼՅԱՆ

Խ. Արմյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական
համալսարան, 0010, Երևան, Տիգրան մեծի 17
e-mail: armenajam@mail.ru

Հոդվածում հիմնավորվում է սահացուցադրումների և համակարգչային ներկայացումների գործնական օգտագործման արդյունավետությունը աշխարհագրության դասավանդման գործընթացում: Տրվում են գործնական խորհուրդներ սահացուցադրումներ պատրաստելու համար՝ օգտագործելով համակարգչային Microsoft Office ծրագրային փաթեթի PowerPoint, Word, Excel ծրագիրը: Ուսուցիչը, օգտագործելով տեղեկատվական տեխնոլոգիաները, կարող է ապահովել աշակերտների կողմից ծրագրային նյութի ավելի դյուրին ընկալումը, նպատակային յուրացումը, տարածական աշխարհայացքի ձևավորումը, ինչպես նաև խթանել ինքնուրույն ուսումնասիրություն կատարելու ցանկությունը:

Բանալի բառեր. *սահացուցադրում, համակարգչային ներկայացում, ուսուցում:*

Ներկայացված է խմբագրություն 05.10.2015 թ.:

Կրթության հիմնախնդիրների լուծման ժամանակակից առաջնահերթ ուղղությունը պետք է դարձնել ներկայումս առկա, գործնականում մատչելի տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների և տեխնիկական միջոցների կիրառման մեթոդները: Յուրաքանչյուր առարկայի դասավանդումն իրական արվեստ է, մարդկային գործունեության բարդ ոլորտ: Առարկայի բովանդակային իմացությունը, հետազոտական արդյունքներն ու կարողությունները միշտ չէ, որ կարող են ապահովել ցանկալի արդյունք: Առավել կարևոր է գիտելիքների փոխանցման տեխնոլոգիական համալիրների հիմնարար

տիրապետումն ու մանկավարժական գործունեության կազմակերպումը: Դասավանդման գործընթացի այսօրվա հրամայականն են մտահասու տեխնոլոգիական մոտեցումները, ինչը փորձենք ներկայացնել աշխարհագրության ուսուցման գործընթացում՝ սահացուցադրումների և համակարգչային ներկայացումների օգնությամբ:

Ուսումնական գործընթացում սահացուցադրումները և համակարգչային ներկայացումները ուսուցման ժամանակակից միջոցներ են, որոնք նպաստում են «Աշխարհագրություն» առարկայի ուսուցումը դպրոցում առավել հետաքրքիր, մատչելի և գրավիչ դարձնելուն: Համակարգչային տեխնոլոգիաների կիրառումը, ուսումնասիրվող աշխարհագրական երևույթների գործողությունների մոդելավորումը, դրանք պատկերային ձևով ներկայացնելու հնարավորությունը ընդլայնում են առարկայի ընկալման մակարդակը: «Աշխարհագրություն» առարկան ուսումնասիրվում է դպրոցում՝ 6-ից մինչև 12-րդ դասարաններում: Ուսուցանվող առարկայի ծավալի մեծության պատճառով սովորողների կողմից յուրացման ենթակա նյութի մի մասը հաճախ դուրս է մնում ծրագրի շրջանակներից: Արդյունքում՝ առարկան ուսումնասիրվում է ոչ լիարժեք: Անցկացված դիտարկումներն ու փորձարարական դասերը հիմնավորում են, որ աշխարհագրության ուսուցման արդյունավետության բարձրացման համար անհրաժեշտ է տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաների օգտագործումը: Ինչպես հայտնի է, գիտելիքներն ընդլայնելու և խորացնելու համար սկսած 6-րդ դասարանից, սովորողները կարող են օգտագործել նաև լրացուցիչ գրականություն, համացանցի համապատասխան նյութեր: Կարծում ենք՝ դրա լավագույն խթանը կարող է հանդիսանալ ինքնուրույն սահացուցադրություն պատրաստելը: Աշակերտները հետաքրքրությամբ մասնակցում են տվյալ թեմայի վերաբերյալ նոր տվյալների յուրացման գործընթացին: Հետևաբար, դասավանդվող թեմայի նկատմամբ առաջանում է որոշակի հետաքրքրություն: Բացի դրանից, աշակերտների ինքնուրույն ձեռք բերած գիտելիքները մրցակցություն են առաջացնում նրանց միջև՝ խթանելով որոնման, ինքնակրթության գործընթացը:

Համակարգչային ծրագրերի օգնությամբ կարելի է արագ փոփոխել մատուցվող նյութը՝ օգտագործելով նոր քարտեզ, աղյուսակ, սխեմա, հետևաբար, սահիկներով հեշտությամբ ներկայացնել ամբողջ նյութը: Համացանցի օգնությամբ հնարավոր է ցուցադրել օդատիեզերական լուսանկարներ, դիագրամներ, գրաֆիկներ, կլիմայի և այլ փոփոխվող երևույթների պատկերներ, քարտեզներ, սխեմաներ և այլն: Դասապրոցեսում անհրաժեշտության դեպքում հնարավոր է օգտագործել նաև ուսումնական տեսանյութ: Մեր կարծիքով՝ համակարգչային տեխնոլոգիաների արդյունավետ կիրառումը աշխարհագրության

դասավանդման գործընթացում հնարավոր է միայն այն դեպքում, երբ դրանք հազեցած են անհրաժեշտ համակարգչային ծրագրերով և մատուցվող նյութի վերաբերյալ համապատասխան տեղեկատվությամբ: Այնպես որ, սահացուցադրումների արագ պատրաստման համար անհրաժեշտ է ստեղծել սեփական էլեկտրոնային դասագրքեր:

Ինչպես հաստատում են անցկացվող մշտադիտարկումները և հարցումները, իրենք՝ սովորողները, նախընտրում են ուսումնական ծրագրին համապատասխան նյութի մատուցումը համակարգչային տեխնոլոգիաների միջոցով: Սահացուցադրումները և համակարգչային ներկայացումները հարմար են, քանի որ դրանք կարող են օգտագործվել ինչպես դասի առանձին հատվածներում (ցուցադրել սահմանումներ, տիպային նախագծեր, բնութագրեր, գործնական աշխատանքի նախագծեր, վիճակագրական նյութեր և այլ) այնպես էլ ամբողջ դասի ընթացքում:

Սահացուցադրումների պատրաստման ընթացքում պետք է ընտրել ճիշտ այն նյութը, որն անհրաժեշտ է տվյալ դասին և այն տեղադրել մատուցման հերթականությամբ: *Ծրագիրը թույլ է տալիս կառուցել ցուցադրումներն այնպես, որ անհրաժեշտ տեղեկությունները հայտնվեն ճիշտ այն պահին, երբ ներկայացվում է տվյալ թեմայի համապատասխան մասը:*

Ակնհայտ է, որ ներկայացվող տեխնոլոգիաների կիրառումը խնայում է դասի ժամանակը, պահպանում կարգապահությունը, ակտիվացնում սովորողներին, հետաքրքրություն առաջացնում առարկայի նկատմամբ, ինչպես նաև նպաստում է աշակերտ-ուսուցիչ փոխհամագործակցությանը, բարձրացնում ուսումնական գործընթացի արդյունավետությունը՝ դարձնելով այն ժամանակակից: Միաժամանակ մեծանում է աշխարհագրության գործնական կիրառական նշանակությունը:

Փորձը ցույց է տալիս, որ ուսուցչի կողմից պատրաստված սահացուցադրումների և համակարգչային ներկայացումների օգտագործումը «աշխարհագրություն» առարկայի դասավանդման գործընթացում նպաստում է այդ առարկայի նկատմամբ դպրոցականների հետաքրքրության զգալի աճին: Այսպիսով, օգտագործելով տեղեկատվական տեխնոլոգիաները՝ ուսուցիչը՝

- հոգեբանորեն նպաստում է նյութի յուրացման գործընթացին,
- խորացնում է հետաքրքրությունը աշխարհագրության նկատմամբ ,
- նպաստում է տարածական աշխարհայացքի ձևավորմանը,
- բարձրացնում է աշխարհագրության կիրառական նշանակությունը,
- բարձրացնում է նյութի ընկալման արդյունավետության աստիճանը,
- նպաստում է տեսական նյութի ավելի ամբողջական յուրացմանը,

- սովորողներին հնարավորություն է ընդձեռում ինքնուրույն հավաքել տեղեկատվություն, մշակել այն համակարգչային տեխնոլոգիաների օգնությամբ,
- ձևավորվում է սեփական տեսակետը պարզ, հստակ արտահայտելու կարողություն:

Սահագուցադրումների սցենարը նպատակահարմար է համապատասխանեցնել դասի պլանին, որը պետք է սահմանի նաև աշխատանքի նպատակը, սլայդների մոտավոր թիվը, բովանդակությունը և արտացոլումը: Սահագուցադրումների նյութերը կարող են ծառայել որպես հիմնական զեկույցի յուրօրինակ ձև, որը ուղեկցվում է մեկնաբանություններով և հղումներով:

Դասի գործնական հատվածը պատրաստելու համար առավել մատչելի է օգտագործել համակարգչային Microsoft Office ծրագրային փաթեթի PowerPoint ծրագիրը: Նյութերի մշակման համար ցանկալի է օգտագործել նույն փաթեթի Excel, Word ծրագրերը և այլ տպագրական ծրագրեր:

Փորձարկված դասերից ելնելով՝ սահագուցադրումներ պատրաստելիս պետք է ի նկատի ունենալ՝

- դասի նպատակը և խնդիրները,
- չծանրաբեռնել սլայդը շատ տեղեկատվությամբ,
- առավել արդյունավետ է, երբ հիմնական կետերը ցուցադրվում են՝ յուրաքանչյուրը մեկ սլայդում: Պատկերները պետք է լինեն պարզ և հստակ:
- տեքստը պետք է լինի ճշգրիտ, պարզ և հակիրճ: Սլայդում ցանկալի չէ օգտագործել տարբեր տառատեսակների և ավելի քան երկու գույն (վերնագրերի համար, տառաչափը պետք է լինի ոչ պակաս քան 24, իսկ տեղեկությունների համար՝ ոչ պակաս, քան 18):
- ֆոնը, գեղագիտական լուծումները և տառատեսակի գույները պետք է նպաստեն ընթերցելիությանը:
- ներկայացվող պատկերները պետք է մակագրություններ ունենան, իսկ թեմայի առանցքային տեղեկատվությունը պետք է տեղադրված լինի սլայդի կենտրոնում,
- աղյուսակներ օգտագործելիս անհրաժեշտ է առանձնացնել կամ նշել թեմային համապատասխանող համարները, սյունակները և տողերը,
- համակարգչային շարժապատկերներ օգտագործելիս պետք է զգուշանալ էֆեկտների ավելորդ բազմազանությունից, քանի որ դրանք շեղում են ուշադրությունը սլայդում ներկայացվող բուն նյութից: Ցանկալի է օգտագործել կարճ տեսանյութեր:

Այսօր արդեն ակնհայտ է, որ S2S-ն համալիր միջոց են և կարող են լայնորեն օգտագործվել ոչ միայն աշխարհագրության, այլ նաև

ուսուցանվող այլ առարկաների դասավանդման գործընթացում: Կատարված ուսումնասիրությունների հիման վրա կարող ենք փաստել, որ արդի կրթական համակարգին հասցեագրված հայալեզու տեղեկատվական շտեմարանները շատ քիչ են, այդ իսկ պատճառով ուսուցիչների մի մասը սեփական ուժերով կազմում է պարզ, փոքրիկ տեղեկատվական շտեմարաններ՝ իրենց կողմից դասավանդվող առարկաների շրջանակներում օգտագործելու նպատակով:

Ամփոփելով՝ կարող ենք հիմնավորել, որ սահացուցադրումների և համակարգչային ներկայացումների կազմման ժամանակ պետք է հաշվի առնել ցուցադրվող նյութի մանկավարժահոգեբանական առանձնահատկությունները՝ դիզայներական և էրգոնոմիկ, մեթոդապես ճիշտ լուծումներով: Կախված ցուցադրվող նյութի բովանդակությունից և կառուցվածքից՝ աշակերտների կողմից թեմայի ընկալումը դառնում է ավելի պատկերային և նպաստում հիմնավոր յուրացմանը:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Таможняя Е.А. Научно-методический журнал «География в школе», М.: «Школа-пресс», № 4, 2004г., с. 46.
2. Новенко Д.В. Научно-методический журнал «География в школе», М.: «Школа-пресс», № 5, 2004г., с. 48.
3. Գալստյան Ս., Երկխոսություն համակարգչի հետ, Microsoft Office 2010, Երևան, 2010թ., էջ 72:
4. Ուսումնական ձեռնարկ «Համակարգչից օգտվելու հմտություններ», Երևան, 2012թ., էջ 21:

РЕЗЮМЕ
ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СЛАЙДОВ И КОМПЬЮТЕРНЫХ
ПРЕЗЕНТАЦИЙ НА УРОКЕ ГЕОГРАФИИ
Г.М.КАРАПЕТЯН, А.А.АДЖАМОГЛЯН

В статье обосновывается эффективность использования в практике слайдов и компьютерных презентаций на уроках географии. Представлены практические рекомендации по изготовлению слайдов и презентаций с использованием программ PowerPoint, Word, Excel компьютерного пакета Microsoft Office. Используя информационные технологии, учитель обеспечит наиболее оптимальное усвоение изучаемого материала учащимися, формирует их мировоззрение, а так же стимулирует желание учеников к самостоятельной работе.

SUMMARY
THE EFFECTIVENESS OF THE USE OF SLIDES AND COMPUTER
PRESENTATIONS ON THE GEOGRAPHY LESSONS
G.M.KARAPETYAN, A.A.AJAMOGHLYAN

This article Motivated by Slideshow computer presentations and practical efficiency of the geography lesson. Here are given practical advice for preparing Slideshows, by using Microsoft software packages programs - PowerPoint, Word, Excel program. Teacher using Information technologies can provide students with the textbooks for easier understanding. target acquisition, spatial world outlook, as well as a desire to promote self-study.